

Mokslo ir studijų institucijų potencialo analizė

Mokslo ir studijų kokybės gerinimo ir mokslo ir studijų
institucijų išteklių konsolidavimo koncepcijos bei
Lietuvos mokslo ir inovacijų politikos kaitos gairių
įgyvendinimas

2016 10 12

Bendra situacija: iššūkiai mokslo ir studijų sistemai

- Demografinė situacija
- Mokslo ir studijų finansavimo efektyvumas
- Sektoriumi būdingas inertiškumas ir fragmentacija
- Studijų kokybė
- Aukštojo mokslo prieinamumas konkrečioms socialinėms visuomenės grupėms
- Tarptautinis konkurencingumas
- Žmogiškųjų išteklių valdymo ir skatinimo sistema
- Žinių ir technologijų perdavimas
- Inovacijų sistemos efektyvumas
- Inovaciniai gebėjimai

Kaip didinti kokybę ir konkurencingumą?

Didinti mokslo ir studijų veiklos kokybę galima įvairiomis priemonėmis, tačiau jos visos duos ribotą poveikį, jei tinklas bus fragmentuotas, susidubliavęs ir neefektyviai naudojantis ribotus resursus.

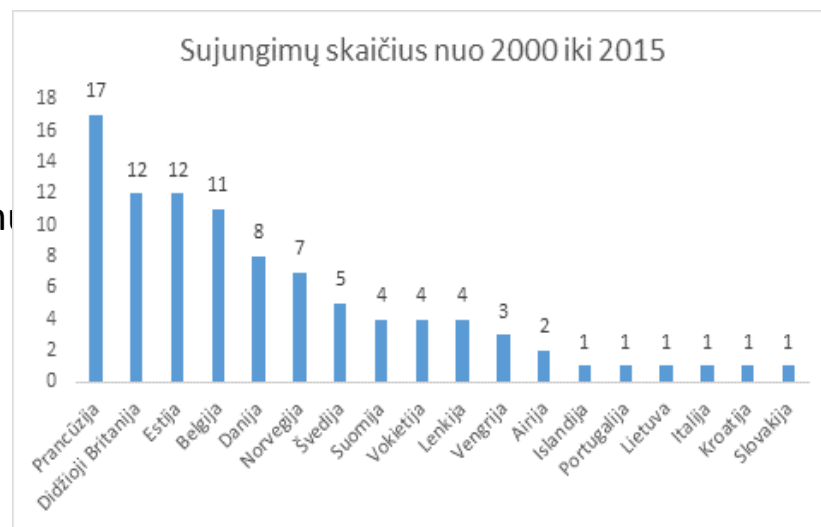

Kodėl pasaulyje jungiasi institucijos?

- išvengti nuostolingos veiklos
- spręsti demografinius iššūkius
- didinti aukštojo mokslo tarptautinį konkurencingumą
- stiprinti studijų ir mokslo kokybę bei efektyvumą
- sutelkti akademinis talentus ir infrastruktūrą
- sukcentruoti finansavimą geriausiems
- įveikti sistemos fragmentiškumą, išvengti dubliavimo
- atliepti verslo, visuomenės poreikius
- gerinti pozicijas reitinguose

Universitetų jungimaisi 2000-2015 m. vyko 18 -oje ES valstybių.

2000 - 2015 m. įvyko 92 susijungimai, 64 iš jų įvyko nuo 2008 -2015 m. Lietuvoje – 1.

Šaltinis: EUA projektas DEFINE, 2015

Šaltinis: More university mergers on the cards, Moody's

Konsolidavimo pavyzdys. Danijos atvejis

- Aukštojo mokslo reformos Danijoje prasidėjo prieš 25 metus, tačiau universitetų konsolidavimui svarbiausi pokyčiai įvyko 2000 – 2010 m.
- Didelis akcentas buvo suteiktas į įvairiapusių institucijų turėjimą, siekiant kurti stiprias tarpdiscipliniškas doktorantūros mokyklas.
- Jungimasis vyko savanoriškai
- 12 universitetų -> 8 universitetai
- 13 nacionalinių tyrimų institutų -> 3 nacionaliniai tyrimų institutai
- Diskutuojama dėl universitetų ir kolegijų jungimosi ir glaudesnio bendradarbiavimo

	2011 m. reitingas	2017 m. reitingas
Aarhus universitetas	167	98
Kopenhagos universitetas	177	120
Danijos technikos universitetas (DTU)	122	176
Kopenhagos verslo mokykla	251-300 (2016 m.)	251-300
Aalborg universitetas	301-350 (2012 m.)	201-250
Pietų Danijos universitetas	251-275 (2012 m.)	251-300

Pagal Times Higher Education World University Rankings
<https://www.timeshighereducation.com/>

Atlikti žingsniai ir teisinis pagrindas

1. LRS, LRV, ŠMM ir akademinė bei verslo bendruomenės aptarė pagrindinius AM iššūkius
2. 2016 03 29 LRV Strateginis komitetas pritarė AM kokybės gerinimo ir tinklo konsolidavimo pristatymui
3. LRS patvirtino naują Mokslo ir studijų įstatymą - įtvirtinti reikiami teisiniai mechanizmai
4. 2016 06 20 LRV pasitarime patvirtinta **Mokslo ir studijų kokybės gerinimo ir mokslo ir studijų institucijų išteklių konsolidavimo koncepcija:**

Tikslas – sutelkti mokslo ir studijų institucijų išteklius, siekiant plėtoti tarptautiškai konkurencingą Lietuvos mokslo ir studijų institucijų sistemą, prisidedančią prie šalies ir visuomenės gerovės.

Mokslo ir studijų institucijų veiklos **kriterijai**, leidžiantys nustatyti atitikimą institucijos statusui:

plėtojamų mokslo ir studijų sričių skaičius, reikalavimai vykdomų mokslinių tyrimų lygiui, mokslo ir studijų tarptautiškumo lygis, mobilumas, bendradarbiavimo su verslu apimtys, mokslinių tyrimų ir studijų infrastruktūra, priimamų studentų pasirengimas studijoms, absolventų įsidarbinamumo lygis.

5. 2016 09 27 LRS patvirtino Prezidentės teiktas Lietuvos mokslo ir inovacijų politikos kaitos gaires:

Lietuvos mokslinių tyrimų sistemos pertvarkos įgyvendinimas didinant mokslo pažangą ir inovacijų kūrimą: būtina konsoliduoti mokslo ir studijų institucijų, slėnių ir technologijų parkų potencialą

6. Vykdamas ŠMKK pavedimą MOSTA atliko mokslo ir studijų institucijų potencialo analizę tarptautinę praktiką atitinkančius ir su suinteresuotomis šalimis aptartus kriterijus

Būtinios prielaidos

- Politinė valia (vyriausybės programos siekis, politinių partijų susitarimas)
- AM teikiamas susijungimo iniciatyvas vertinti tinklo potencialo sutelkimo ir Vizijos įgyvendinimo plano kontekste
- Finansinių resursų sutelktumas. Planuojamas SF investicijas ir biudžeto lėšas, reorganizuojamų AM turtą panaudoti Vizijai įgyvendinti
- Sistemiškumas. Inicijuoti neeilinį Kolegijų ir Profesinių mokyklų bei Sektorinių profesinio rengimo centrų potencialo vertinimą, atsižvelgiant į regionų ir specialistų rengimo, bendros infrastruktūros ir kt. potencialo naudojimo aspektus
- Suinteresuotų šalių įtraukimas
- Aiški komunikacija

AM tinklo konsolidavimas – tik vienas, bet labai svarbus AM kokybės stiprinimo instrumentas

Analizės principai:

- Potencialo analizė ir išgryninimas 4 miestuose (Vilnius, Kaunas, Šiauliai, Klaipėda)
- Analizė instituciniame ir sričių lygmenyje
- Stiprus mokslas yra stiprių studijų pagrindas
- Specializacija vadovaujantis koncepcija (menai, karo akademija ir kunigų seminarijos)
- Konsoliduojamas valstybinių mokslo ir studijų institucijų potencialas
- Privačioms institucijoms taikomi tie patys kokybės reikalavimai
- Konsolidavimo procesas įgyvendinamas etapais (Universitetai ir Mokslo institutai, Kolegijos)

Rodikliai universitetams

Rodikliai, kuriems taikomi kriterijai:

Darbuotojai

- Dėstytojų, turinčių mokslo laipsnį (pripažintų menininkų) ir visų dėstytojų užimtų etatų santykis;
- Dėstytojų, atvykusių (pagal mainų programas) dėstyti iš užsienio aukštųjų mokyklų santykis su visais dėstytojais;
- Doktorantų skaičiaus santykis su mokslininkų skaičiumi;

Studentai

- Administracijos su kitais darbuotojais užimtų etatų ir dėstytojų kartu su mokslo darbuotojais užimtų etatų santykis. (netaikoma privatiems universitetams)
- Įstojusiųjų, su didesniu nei 7 konkursiniu balu, dalis;
- Studentų, ankstesnį išsilavinimą įgijusių ne Lietuvoje, atvykusių pilnai studijų programai, dalis nuo visų studentų.
- Įstojusiųjų skaičiaus pokytis;

Bendrieji rodikliai

Bendrieji rodikliai, kuriems kriterijai nėra taikomi

- Top 10 publikacijų turinčių mokslo sričių skaičius;
- Studijų ir jas atitinkančių mokslo sričių, kuriose vykdomos visų pakopų studijos, skaičius.
- Studentų skaičius;
- Bendrasis patalpų plotas tenkantis vienam studentui;
- Studentų skaičiaus santykis su visų regiono universitetų studentų skaičiumi.
- Valstybės biudžeto lėšų ūkiui ir administravimui dalis nuo visų institucijai skirtų valstybės biudžeto lėšų.

Rodikliai universitetų studijų sritims

Darnus visų pakopų studijų vykdymas	1) III pakopos absolventų skaičiaus santykis su II pakopos ir vientisųjų studijų absolventų skaičiumi pagal mokslo / studijų sritis; 2) II pakopos ir vientisųjų studijų absolventų skaičiaus santykis su I pakopos absolventų skaičiumi pagal studijų sritis;
Dėstytojai	3) Dėstytojų, turinčių mokslo laipsnį, užimtų etatų santykis pagal studijų sritis; 4) Doktorantų skaičiaus santykis su mokslininkų skaičiumi pagal mokslo sritis; 5) Studentų skaičius tenkantis vienam dėstytojui pagal mokslo / studijų sritis.
Studijų programos	6) Studentų dalis studijų programose, akredituotose maksimaliam laikotarpiui pagal studijų sritis; 7) Rentabilių I pakopos ir vientisųjų studijų programų dalis pagal studijų sritis.
Studentai	8) Įstojusiųjų, su didesniu nei 7 konkursiniu balu, dalis pagal studijų sritis; 9) Studentų, ankstesnį išsilavinimą įgijusių ne Lietuvoje, atvykusių pilnai studijų programai, dalis nuo visų studentų; 10) Įstojusiųjų skaičiaus pokytis pagal studijų sritis.
Absolventai	11) I pakopos absolventų, dirbančių 1-3 profesijų grupėse, dalis pagal studijų sritis; 12) II pakopos ir vientisųjų studijų absolventų, dirbančių 1-2 profesijų grupėse, dalis pagal studijų sritis; 13) Lietuvos Darbo Biržoje registruotų absolventų dalis nuo visų absolventų pagal studijų sritis.
Mokslo publikacijos	14) Publikacijų, per metus tenkančių vienam mokslininkui, skaičius pagal mokslo sritis; 15) LMT humanitarų vertinimo 2 lygio taškai; 16) Normalizuotas cituojamumo rodiklis pagal mokslo sritis; 17) Tarptautinių publikacijų skaičius tenkantis vienam mokslininkui pagal mokslo sritis; 18) Publikacijų, patenkančių į TOP 10 pagal cituojamumą, skaičius vienam mokslininkui pagal mokslo sritis.
Lėšų dalis iš tarptautinių programų ir ūkio subjektų	19) Lėšų iš tarptautinių mokslo programų santykis su bazinio finansavimo lėšomis; 20) Ūkio subjektų MTEP užsakymų lėšų santykis su bazinio finansavimo lėšomis MTEP;
Lietuvos mokslinės veiklos palyginamojo tyrimo rezultatai	21) Mokslo palyginamojo tyrimo mokslinių tyrimų kokybė pagal mokslo sritis; 22) Mokslo palyginamojo tyrimo bendras įvertinimas pagal mokslo sritis.

Nuo rodiklių iki spalvų

- Galutiniam universiteto vertinimui gauti, apskaičiuoti 128 rodikliai naudojant duomenis iš 11 šaltinių.
- Kiekvienam rodikliui priskiriamas balas atsižvelgus į rodiklio reikšmę.
- Rodikliai yra suskirstyti į grupes.
- Kiekvienai šiai grupei apskaičiuojama, kokia dalį galimų balų ji surinko.
- Kiekvienai grupei, ir bendrai universiteto vykdomoms studijų sritims priskiriamos spalvos: Jeigu surenkama mažiau nei 45 proc. galimų balų – raudona, 45-65 – geltona, 65 ir daugiau – žalia.
- Bendras universiteto balas skaičiuojamas kaip svertinis sričių balų (pagal studentų skaičių) ir bendrųjų universiteto balų vidurkis.
- Menų akademijų rodikliai skiriasi nuo kitų universitetų, juose nevertinta mokslinė veikla, tačiau naudotasi LMT meninės veiklos vertinimu

		Bendras balas (ne sričių vidurkis)	Studentų sk.	Sričių sk. (kuriose vykdomos visų pakojų studijos ir yra mokslo)	2016 m. biudžeto lėšų dalis tenkanti ūkiui ir administravimui	Lėšos skirtos ūkiui ir administravimui / studentų sk. (2016m.)	2016 m. biudžetinis finansavimas (mln. Eur.)
--	--	------------------------------------	--------------	--	---	--	--

VILNIUS	Valstybiniai	VU		62		19746		5		12%	292	50,0
		MRU		45		11578		1		14%	57	4,8
		VGTU		58		10204		2		14%	255	18,5
		LEU		35		4153		2		27%	395	6,0
	Privatus	ISM		62		1657		1				
		EHU		36		1048		1				
		KSU		33		595		0				
	Akademijos	LKA		34		352		0				
		LMTA		26		889		0		22%	1295	5,3
		VDA		35		1695		0		23%	851	6,2

KAUNAS	Valstybiniai	KTU		52		10486		4		16%	404	26,4
		LSMU		69		7982		1		13%	392	24,2
		VDU		46		7700		4		18%	248	10,7
		ASU		51		4725		3		30%	356	5,5
		LSU		49		2016		2		22%	288	2,6

KLAIPĖDA	Valst.	KU		37		4362		4		27%	435	7,1
	Privatus	LCC		51		480		0				

ŠIAULIAI	Valst.	ŠU		31		2940		2		32%	468	4,3
----------	--------	----	--	----	--	------	--	---	--	-----	-----	-----

	Socialiniai	Fiziniai	Technologiniai	Humanitariniai	Biomedicinos					
		56		75		77		49		70
		49		36		29				
		62		56		58		41		
		35		30		28		28		25

	62				
	41				29
	35				

	32				
	21				
	31				37

	49		60		59		27		66
	34								70
	48		51		34		38		53
	47				50				54
	35								55

	34		57		41		33		50
--	----	--	----	--	----	--	----	--	----

	53				33				
--	----	--	--	--	----	--	--	--	--

	39		24		19		25		24
--	----	--	----	--	----	--	----	--	----

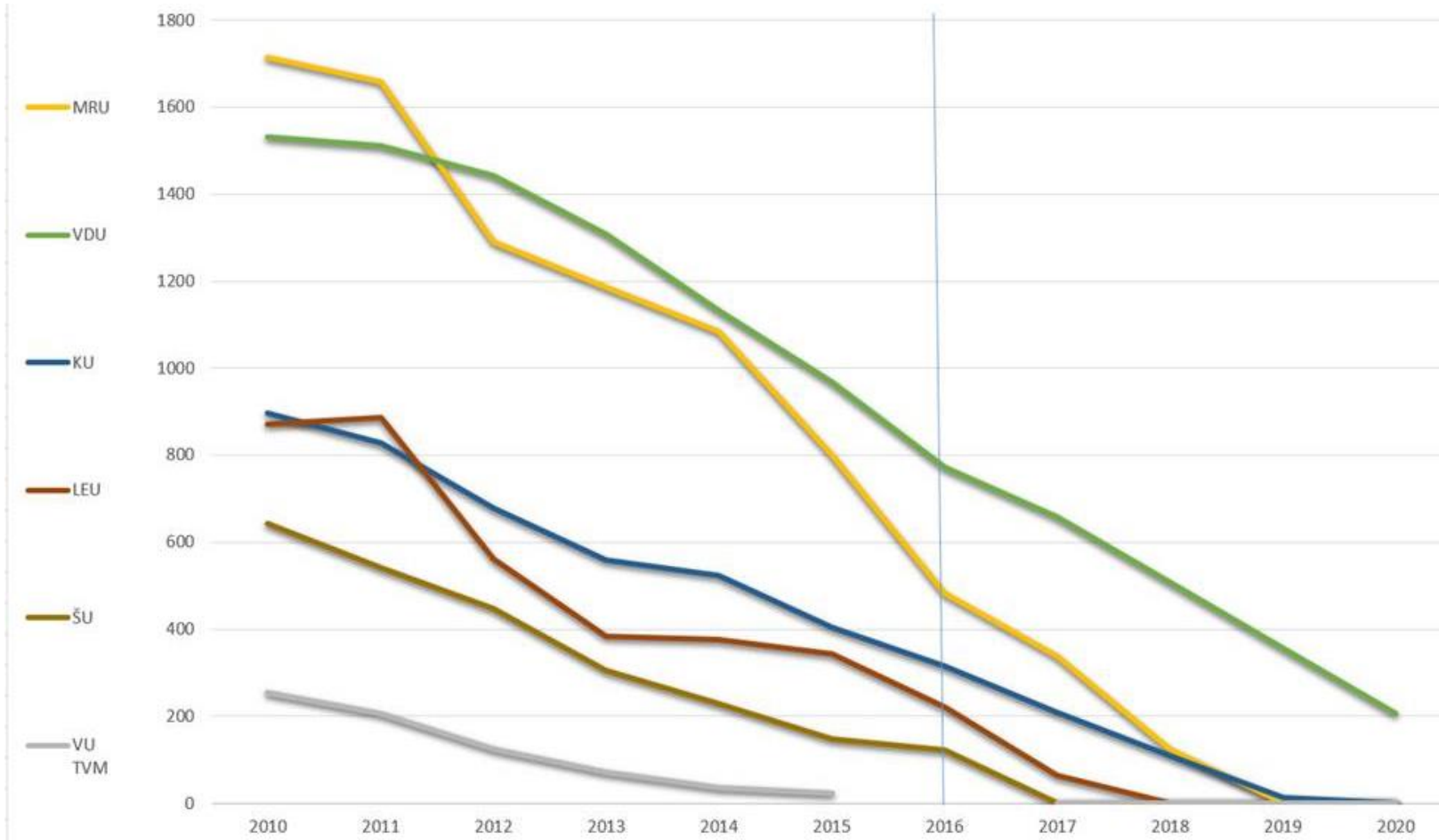
Vizija

- **Aukščiausio lygio, konkurencingas** mokslas ir studijos, kurios atitinka **tarptautinius standartus** ir veikia **globaliu** mastu;
- Konsoliduotos Lietuvos aukštosios mokyklos 2030 metais yra tapusios **tarptautiniais studentų ir mokslininkų traukos centrais**;
- Prioritetinėse šalies mokslo ir studijų plėtros srityse yra sutelkta **tarptautinio lygio mokslininkų kritinė masė**, tyrėjo ir dėstytojo darbas šalyje yra tarp labiausiai **prestižinių**;
- Mokslas glaudžiai **bendradarbiauja su verslu**

Šaltinis: Lietuva 2030, Moksloji Lietuva 2030

Įstojusiu abiturientų skaičiaus kaita ir prognozė

Pokyčių valdymas: neigiamų pasekmių amortizavimas ir paskatos

Personalas:

- Steigiamas fondas išėtinėms dėstytojų ir administracijos pašalpoms. Fondo šaltinis Valstybės paskola, kuri kompensuojama pardavus perteklinį NT.
- Lygiagrečiai sukuriamos karjeros programoms. Kiekvienas atleidžiamas dėstytojas turi asmeniškai gauti siūlymus dėl tolimesnės karjeros ir jo potencialo panaudojimo.

Studentai nenukentės:

- Pertvarkomų aukštųjų mokyklų studentai perkeliama studijuoti į kitą instituciją tame pačiame mieste, tačiau jie baigs jau stipresnį universitetą.
- Jungiantis aukštosioms mokykloms atsiranda galimybė turėti didesnę įvairovę ir dalykų, modulių pasirinkimą studijų metu

Paskatos:

- Mažėja Valstybės našta išlaikyti perteklinę infrastruktūrą ir nekilnojamą turtą – tai atpalaiduoja lėšas pertvarkai
- Mažėjant studentų ir dėstytojų skaičiui didėja finansavimas vienam studentui ir dėstytojui, atsiranda galimybė didinti atlyginimus ir stipendijas
- Dvigubas efektas: Siekis didinti finansavimą bendrai aukštajam mokslui (lyginant su status quo didesnė suma yra paskirstoma tarp mažesnio skaičiaus dalyvių -> poveikis kokybei)

UNIVERSITETŲ TINKLO VIZIJA 2020-2025 M.

Tolimesni žingsniai

Siekiant stiprinti mokslo ir studijų kokybę:

- Turi būti parengtas vizijos įgyvendinimo planas
- Mokslo ir studijų institucijų tinklo pertvarka įgyvendinama 2-3 etapais (apimant Kolegijų ir Mokslinių tyrimų institutų tinklą)
- AM teikiamas susijungimo iniciatyvas vertinti tinklo potencialo sutelkimo ir Konceptijos įgyvendinimo plano kontekste
- Inicijuoti neeilinį Kolegijų ir Profesinių mokyklų bei Sektorinių profesinio rengimo centrų potencialo vertinimą, atsižvelgiant į regionų ir specialistų rengimo, bendros infrastruktūros ir kt. potencialo naudojimo aspektus

MOSTA

STEBĚŠENA IR ANALIZÉ

